

**TECHNISCHE COMMISSIE
VOOR VERPLEEGKUNDE**

**COMMISSION TECHNIQUE
DE L'ART INFIRMIER**

**Vraag 2011/31
Lijst verpleegkundige
handelingen in aanwezigheid
van arts**

08/05/2012

**Question 2011/31
Liste des actes infirmiers en
présence du médecin**

08/05/2012

**Directoraat-generaal Basisgezondheidszorg &
Crisisbeheer**

Strategie van de Gezondheidszorgberoepen
Technische Commissie voor Verpleegkunde
Victor Hortaplein 40, bus 10 - 1060 Brussel

www.health.fgov.be

**Direction générale Soins de Santé primaires &
Gestion de Crises**

Stratégie des Professions des Soins de Santé
Commission Technique de l'Art Infirmier
Place Victor Horta 40, bte 10 – 1060 Bruxelles

www.health.fgov.be

VRAAG 2011/31: Lijst verpleegkundige handelingen in afwezigheid van arts

1. Vraag

Een gegradueerd verpleegkundige vraagt bij welke handelingen de geneesheer al dan niet fysisch aanwezig moet zijn, telefonisch bereikbaar, of rechtstreeks toezicht moet houden.

Welke “medisch-verpleegkundige” handelingen mag een verpleegkundige op eigen verantwoordelijkheid uitvoeren, zonder toelating of opdracht van de geneesheer ?
Mag een thuisverpleegkundige een beginnende wonde verzorgen zonder voorafgaand akkoord van de geneesheer ? Wat bij ongevallen en trauma's ?

Een apotheker zou verklaard hebben dat enkel de geneesheer vaccinaties mag toedienen gezien het risico op allergie.

De verpleegkundige vraagt hierover uitleg en de wetteksten.

2. Antwoord

De algemene verpleegkundige zorgen worden beschreven in het K.B. nr. 78 (wet op de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, art. 21 quinquies, a).
De verpleegkundige handelingen worden bepaald in het K.B. van 18 juni 1990.

Ze worden onderverdeeld in :

- B1 handelingen die de verpleegkundige zelfstandig mag beginnen en uitvoeren, zonder opdracht of voorschrift van de arts.

Hierbij staan o.a. zuurstoftoediening, plaatsen van een perifere infuus, wondzorg (inbegrepen verzorging van stomata, wonden met wiken en drains), preventie van infecties, decubitus en lichamelijke letsels, meten van biologische parameters....

- B2 handelingen, dit zijn verpleegkundige handelingen die de verpleegkundige mag uitvoeren met medisch voorschrift. Dit voorschrift kan mondeling zijn, schriftelijk of onder vorm van een staand order.

De arts is verantwoordelijk voor het voorschrift, de verpleegkundige voor de uitvoering.
Voorbeelden hier zijn het toedienen van medicatie, plaatsen van maag- en blaassonde, verwijderen van hechtingsmateriaal...

- C handelingen, dit zijn meer gespecialiseerde handelingen die een arts toevertrouwt aan een verpleegkundige. Hierbij staan o.a. voorbereiding en toediening van chemotherapie en radio-isotopen, bediening van toestellen voor medische beeldvorming,

QUESTION 2011/31: Liste des actes infirmiers en présence du médecin

1. Question

Un infirmier gradué demande pour quels actes la présence du médecin est obligatoire, si le médecin doit être présent physiquement ou non, s'il doit être joignable au téléphone, ou si il doit garder une supervision directe.

Quels actes ‘médicaux-infirmiers’ peuvent être effectués par l’infirmier de sa propre initiative, sans permission ou mandat du médecin ?

Est-ce qu’un infirmier à domicile peut soigner une plaie dans une première phase sans accord préalable du médecin ? Quid pour les accidents et traumatismes ?

Un pharmacien aurait déclaré que seul le médecin peut administrer des vaccins vu le risque de réactions allergiques.

L’infirmier demande des clarifications et les textes de la loi.

2. Réponse

Les soins infirmiers de base sont définis dans l’A.R. no 78 (la Loi relatif à l’exercice des professions de soins de santé, art. 12 quinquies, a).

Les actes infirmiers techniques sont définis dans l’A.R. du 18 juin 1990.

Ils comprennent :

- les actes B1 que l’infirmier peut commencer et effectuer de façon autonome, sans mission ou prescription du médecin.

C’est entre autre le cas pour l’administration d’oxygène, le placement d’une perfusion périphérique, les soins de plaies (y compris soins au stomies, plaies avec mèches et drains), prévention d’infections, d’escarres et de lésions physiques, mesurement des paramètres biologiques...

- Les actes B2, qui sont des actes infirmiers que l’infirmier peut exécuter sous prescription médicale.
Cette prescription peut être faite sous forme verbale, sous forme écrite ou sous forme d’un ordre permanent.

Le médecin est responsable pour la prescription, l’infirmier pour l’exécution de la technique. Des exemples ici sont l’administration de médicaments, le placement de sondes gastriques et vésicales, l’enlèvement de sutures...

- Les actes C sont les actes plus spécialisés qu’un médecin peut confier à un infirmier. Ils comprennent entre autre la préparation et l’administration de produits cytostatiques et isotopiques, l’usage d’appareils d’imagerie médicale, le remplacement de la canule trachéale externe...

vervanging van een externe tracheacanule...

Het K.B. met de volledige lijst van handelingen vindt u bijgevoegd.

Voor elke verpleegkundige handeling moet een procedure worden opgemaakt. Een procedure is de beschrijving van de wijze waarop een verpleegkundige handeling correct en veilig wordt uitgevoerd door alle verpleegkundigen op een bepaalde dienst of in een bepaalde werkomgeving (ziekenhuis, WZC, thuisverpleging...).

Een procedure bevat o.a. de omschrijving of definitie, indicaties, contra-indicaties, benodigdheden, werkwijze, aandachtspunten en de nodige observaties.

De procedures voor B2- en C-handelingen worden opgemaakt in overleg met de voorschrijvende arts.

Voor het uitvoeren van verpleegkundige handelingen is de aanwezigheid van de arts niet verplicht, met één uitzondering nl. de vaccinatie.

De informatie die u gekregen heeft, is niet correct. De vaccinatie mag uitgevoerd worden door een verpleegkundige, maar gezien het risico op anafylactische reacties moet de arts hierbij aanwezig zijn. Onder aanwezigheid dient verstaan dat de arts in de directe omgeving is en bij eventuele complicaties onmiddellijk kan tussenkomen.

Voor B2- en C-handelingen kan de arts nog steeds beslissen dat een bepaalde handeling op zijn dienst enkel mag uitgevoerd worden aanwezigheid van een arts. Dit wordt dan genoteerd in de procedure van de instelling.

Voor uw informatie voegen wij ook de omzendbrief bij met de toelichtingen van de Techn. Commissie bij de laatste actualisering van de wetgeving.

Zoals u merkt is de wetgeving op de verpleegkundige beroepsuitoefening evenwichtig opgesteld en, in tegenstelling tot wat uit uw uitdrukkingen blijkt, helemaal niet negatief voor verpleegkundigen. Wij hopen dan ook dat deze toelichting kan bijdragen aan een positief zicht van de regelgeving rond ons beroep.

In de instelling moet een procedure aanwezig zijn en 'de uitvoerder moet steeds over de effectieve bekwaamheid beschikken om de betrokken handelingen uit te voeren.

L'A.R. du 18 juin 1990 fixant la liste complète des actes suit en annexe.

Pour chaque acte infirmier une procédure doit être établie. Une procédure est la description de la façon correcte et sûre d'exécuter l'acte infirmier par tous les infirmiers d'un service ou d'une organisation (hôpital, MRS, soins à domicile...).

La procédure comprend entre autre le nom ou la définition, les indications, les contre-indications, les matériaux nécessaires, la méthode, les points d'attention et les observations à faire.

Les procédures des actes B2 et C sont établis en concertation avec le médecin qui fait la prescription. La présence du médecin n'est pas requise pour l'exécution des actes infirmiers, exception faite de l'administration de vaccins.

L'information qui a été donnée sur la vaccination n'est pas correcte. Le vaccin peut être administré par un infirmier, mais le médecin doit être présent vu le risque de réactions anaphylactiques. La présence du médecin implique que le médecin se trouve dans les environs immédiats et peut intervenir immédiatement en cas d'éventuelles complications.

Le médecin peut toujours décider que les actes B2 et C ne peuvent être effectués par les infirmiers dans son service qu'en présence d'un médecin. Ceci sera noté dans la procédure de l'institution.

A titre d'information nous joignons la circulaire qui comprend les clarifications de la Commission technique de l'art infirmier pour les dernières adaptations de la législation.

Comme vous pouvez vous en apercevoir, la législation professionnelle infirmière est assez équilibrée et, en contradiction à la perception que donnent certaines de vos expressions, sans préjudices pour les infirmiers. Nous espérons que cette clarification puisse contribuer à une vue positive de la législation de notre profession.

Soyez sûr d'avoir une procédure dans votre institution ainsi que la compétence et l'habileté nécessaire pour effectuer les actes envisagés en toute sécurité.

Marc Van Bouwelen

Voorzitter

Président

Technische Commissie voor Verpleegkunde

Commission technique de l'art infirmier